

תורה אור • פרשת וארא • מאמר 3

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר כו'...

”ויאמר ה' אל משה ואל אהרן”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/3](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/3)

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר כו' קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין כו' עד ויבלע מטה אהרן את מטתם.

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר" וכו': "קח את מטך והשלך לפני פרעה, ויהי לתנין" וכו', עד "ויבלע מטה אהרן את מטתם".

להבין ענין המטה שנהפך לנחש (ואח"כ חזר ונהפך למטה. וגם מה שזה היה המופת הראשון שנתנו לפרעה וקדם לכל העשר מכות) הנה כתיב וינצלו את מצרים וארז"ל (פסחים ק"ט).

כדי להבין את עניינו של המטה שהפך לנחש (ואחר כך חזר והפך למטה; וגם את העובדה שזה היה המופת הראשון שנתנו לפרעה, והוא קדם לכל עשר המכות): הנה כתוב "וינצלו את מצרים", וחכמינו זיכרונם לברכה אמרו (פסחים ק"ט).

שעשאו' כמצולה שאין בה דגים. פ"י שלקטו כל הנצוצין שנפלו בשבירה אליהם ונתרוקנו מצרים מהם עד שנשארו כמצולה כו' ולא השאירו שם אפי' נצוץ א'.

"שעשאוהו כמצולה שאין בה דגים". פירוש הדבר שהם אספו את כל הניצוצות שנפלו אליהם בשבירת הכלים, ומצרים התרוקנה מהם, עד שנעשתה כמצולה וכו', ולא השאירו שם אפילו ניצוץ אחד.

והנה להבין ענין הנצוצות שנפלו בשבירה"כ וענין העלאתם. הענין כי הנה ידוע ענין השבירה הוא מיתת ז' מלכין קדמאין דתהו שנשברו ונפלו למטה לבי"ע בבחי' הקליפות וסט"א.

וכעת, כדי להבין את ענין הניצוצות שנפלו בשבירת הכלים ואת ענין העלאתם: ההסבר הוא שכידוע, ענין השבירה הוא מיתת שבעת המלכים הקדמונים של תוהו, שנשברו ונפלו למטה, לבריאה, יצירה ועשיה, לבחינת הקליפות וסטרא אחרא.

והיינו כמו על דרך משל בנשמת האדם שקודם בואה לגוף היתה בטילה בתכלית לגבי אור א"ס ב"ה והיינו, למשל, כפי שהוא בנשמת האדם: לפני שבאה לגוף, היא הייתה בטלה בתכלית לפני אור אין סוף ברוך הוא (כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו) והיינו משום שאז לא היה דבר המחשיך ומסתיר עליה הגילוי אלקות לכך היתה בטילה למקורה בתכלית.

(כמו שכתוב: "חי ה' אשר עמדתי לפניו"). והיינו משום שאז לא היה דבר שהחשיך והסתיר ממנה את גילוי האלקות, ולכן הייתה בטלה בתכלית למקורה.

וכיון שירדה למטה ונתלבשה בגוף החומרי אזי הגוף מסתיר עליה להיות נדמה העולם ומלואו ליש ודבר נפרד בפ"ע ואין רואה בחי' הבטול של כל העולמות לגבי אור א"ס ב"ה המחיה ומהוה אותם תמיד.

אך לאחר שירדה למטה והתלבשה בגוף הגשמי, הגוף מסתיר ממנה [את האלוקות], כך שהעולם וכל אשר בו נראים כמציאות עצמאית, כדבר נפרד בפני עצמו; והיא אינה רואה את בחינת הביטול של כל העולמות לפני אור אין סוף ברוך הוא, המחיה ומהוה אותם תמיד.

2 וכך עד"מ הוא ענין שבה"כ שנפלו הנצוצין דתהו ונתלבשו בקליפות דבי"ע שהקליפות מחשיכות על הנצוצות ומסתירים אותם

כך גם, בדרך משל, בעניין שכירת הכלים: ניצוצות התהו נפלו והתלבשו בקליפות של בריאה, יצירה ועשיה, והקליפות מחשיכות על הניצוצות ומסתירות אותם

מכל צד שלא ירגישו גילוי אור א"ס ב"ה עד שיוכלו להיות יש ודבר בפ"ע וכמאמ' פרעה לי יאורי ואני עשיתיני רק דקרו ליה אלהא דאלהיא.

מכל צד, כדי שלא יחושו בגילוי אור אין סוף, ברוך הוא, עד שיוכלו להיות מציאות עצמאית, דבר בפני עצמו. וכמאמר פרעה: "לי יאורי ואני עשיתיני", אלא שקוראים לו "אלוה האלוהים".

3 ואף שקודם השבירה היו הנצוצי' בטלים ומיוחדים בא"ס ב"ה מפני שאז היה מתגלה אוא"ס בהם בגילוי ויחוד גמור

ואף שלפני השבירה היו הניצוצות בטלים ומיוחדים עם אין סוף, ברוך הוא, משום שאז אור אין סוף התגלה בהם בגלוי, והם היו מאוחדים עמו באיחוד גמור,

אבל לאחר השבירה שירדו הנצוצין ונתלבשו בתוך הקליפות שהם מלבישים אותם ומסתירים הגילוי אלקות כמשל הגוף שמסתיר ומחשיך לגבי הנשמה כנ"ל. לכך אינם יכולים להיות בבחי' בטול כמו שהיו תחלה.

אך לאחר השבירה, כשהניצוצות ירדו והתלבשו בתוך הקליפות, שמכסות אותם ומסתירות את גילוי האלוקות, כפי שהגוף מסתיר ומחשיך [את האלוקות] מפני הנשמה, כפי שהוזכר לעיל, לכן אין הם יכולים להיות במצב של ביטול כפי שהיו בתחילה.

4 ולכך נק' בשם קליפות שהם כמשל הקליפה שהיא חופפת ומקפת על הפרי הכנוס בתוכה ומסתרת אותה כמשל קליפת האגוז. ואין תרופה להוציא הפרי כ"א ע"י שבירת הקליפה.

לכן הן נקראות בשם קליפות: הן דומות לקליפה המכסה את הפרי שבתוכה, מקיפה אותו ומסתירה אותו, כמו קליפת אגוז. ואין דרך להוציא את הפרי אלא באמצעות שבירת הקליפה.

וכך כדי להוציא נצוצי הקדושה מהקליפות המסתירים עליהם היה צ"ל שבירת הקליפות וזה היה ענין אותות ומופתים ומכות שבמצרים כדלקמן אי"ה:

כך גם, כדי להוציא את ניצוצות הקדושה מן הקליפות המסתירות אותם, היה צורך לשבור את הקליפות; וזה היה ענינם של האותות, המופתים והמכות במצרים, כפי שיתבאר בהמשך, אם ירצה ה'.

5 והנה כתיב ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד והיה לד' ראשים. שם האחד פישון כו'.

כעת נאמר: "ונהר יוצא מעדן" וכו', "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. שם האחד פישון" וכו'.

ופי' נהר היוצא מעדן היא המשכה והארה הנמשכת מח"ע דאצי" שבה מלובש אור אי"ס ב"ה.

פירוש "הנהר היוצא מעדן" הוא ההמשכה וההארה הנמשכות מחכמה עילאה של אצילות, שבה מלובש אור אין סוף, ברוך הוא.

ובה ועל ידה נמשך אור אי"ס ב"ה בכל האצילות ונמשך עד בחי' מל' דאצי' הנק' גן.

ובה ודרכה נמשך אור אין סוף, ברוך הוא, בכל אצילות, והוא נמשך עד לבחינת מלכות דאצילות, הנקראת "גן".

וזהו להשקות את הגן. ושם באצי' איהו וגרמוהי חד בהון. ולכן הנהר אחד שהוא עולם האחדות.

וזהו [פירוש] "להשקות את הגן". ושם, באצילות, "הוא וכליו אחד בהם". לכן הנהר אחד, שכן זהו עולם האחדות.

וכיון שהגיע לראש הבריאה אזי משם יפרד בבחי' פירוד והתחלקות לד' נהרות שהוא תחלת ההתחלקות.

אבל כשהוא מגיע לראש עולם הבריאה, אזי "משם יפרד", במצב של פירוד והתחלקות לארבעה נהרות, שכן שם מתחילה ההתחלקות.

6 והנה כמשל הנהרות שאין נהר א' דומה לחבירו לא במהותו שזהו מים מתוקין וצלולין והשני אינו כן.

והנה, כמו במשל הנהרות, נהר אחד אינו דומה למשנהו גם במהותו: זהו מים מתוקים וצלולים, ואילו השני אינו כזה,

ולא בגודלו שזה נמשך מאתים פרסאות והשני נמשך מאה וכה"ג. כך אין דומים הנהרות עליונות זה לזה

וגם בגודלו: נהר זה נמשך לאורך מאתיים פרסאות, ואילו האחר נמשך לאורך מאה פרסאות, וכיוצא בזה. כך גם הנהרות העליונים אינם דומים זה לזה:

דהיינו פישון נילוס שר של מצרים נמשכו ונפלו בו נצוצים רבים מעולם התהו יותר ממה שנפלו לבבל כו':

כלומר, פישון — הנילוס, שר מצרים — נמשכו ונפלו בו ניצוצות רבים מעולם התהו, יותר מכפי שנפלו לבבל וכו'.

7 ועתה יובן ענין המופתים שהראה השי"ת למצרים. וכמ"ש וידעו מצרים כי אני ה'. פי' וידעו הוא מלשון שבירה כמ"ש וידע בהם את אנשי סכות.

קצת יובן ענינם של המופתים שהראה ה' למצרים, ככתוב: "וידעו מצרים כי אני ה'". פירוש "וידעו" הוא מלשון שבירה, ככתוב: "וידע בהם את אנשי סכות".

והענין כמבואר למעלה שכדי להוציא הנצוץ מן הקליפה המכסה עליה א"א להיות כ"א ע"י שבירת הקליפה וכמשל האגוז כו'.

הענין הוא כפי שהתבאר לעיל: כדי להוציא את הנצוץ מן הקליפה המכסה עליו, אין אפשרות לעשות זאת אלא על ידי שבירת הקליפה, כמו במשל האגוז וכו'.

והענין שע"י שבירת הקליפה יוכל להיות גילוי אור א"ס ב"ה להנצוץ עד שיוכלל באלקותו ית' וזהו ענין סוס ורוכבו רמה.

הענין הוא שעל ידי שבירת הקליפה יכול אור אין סוף להתגלות לניצוץ, עד שהוא נכלל באלקותו ית'. וזהו ענין "סוס ורוכבו רמה".

פי' הרוכב הוא הקליפה הרוכב ומכסה על הנצוץ. וזהו ענין מרכבת פרעה כו' וע"י שבירתם נתגלו הנצוצות ונכללו בא"ס ב"ה

כלומר, הרוכב הוא הקליפה, הרוכב על הנצוץ ומכסה עליו. וזהו ענין "מרכבות פרעה" וכו'. על ידי שבירתן התגלו הנצוצות ונכללו באין סוף ית'.

(ובזה יתורץ מ"ש בקי"ס וידעו מצרים כי אני ה'. ולכאורה תמוה שהרי להלן כתיב לא נשאר בהם עד אחד.

(ובכך יתיישב הכתוב בקריעת ים סוף: "וידעו מצרים כי אני ה'". לכאורה הדבר תמוה, שהרי בהמשך כתוב: "לא נשאר בהם עד אחד".

אלא דפי' וידעו לשון שבירה כו'. ועי"ז היה גילוי אוא"ס להנצוצין והם ידעו ידיעה ממש כי אני ה' ועמ"ש במ"א על קושיא זו).

אלא שפירוש "וידעו" הוא מלשון שבירה וכו'. על ידי כך התגלה אור אין סוף לניצוצות, והם ידעו ידיעה ממשית כי "אני ה'". ועיין במה שנתבאר במקום אחר בעניין קושיא זו).

ועד"ז היה ענין העשר מכות בכדי לשבר הקליפות להוציא מהם הנצוצין. אבל ישראל עצמן לא היו צריכים למופתים כלל כי הם מאמינים בני מאמינים.

וכך גם עשר המכות נועדו לשבור את הקליפות ולהוציא מהן את הניצוצות. אבל עם ישראל עצמו לא נזקק כלל למופתים, שכן הם מאמינים בני מאמינים,

וכמ"ש ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' כו' רק בשביל להוציא הנצוצות המוכלעים תוך הקליפות ממש הוצרך להיות עשר מכות הנ"ל שזהו בשביל וידעו מצרים כו'.

ככתוב: "ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' כו'. רק כדי להוציא את הניצוצות שהיו בלועים ממש בתוך הקליפות היה צורך בעשר המכות שהוזכרו לעיל, וזהו לשם "וידעו מצרים" כו'.

8 ובזה יובן ענין המופת הראשון שהראה הש"י לפרעה שהוא ענין שנהפך המטה לנחש שזהו הקדמה לכל העשר מכות.

בכך יובן ענינו של המופת הראשון שהראה ה' לפרעה: המטה שנהפך לנחש, שהיה הקדמה לכל עשר המכות.

כי הנה ענין העשר מכות מבואר שהוא לשבר הקליפות שהם בחי' יש ודבר בפ"ע כמ"ש לי יאורי כו' רק דקרו ליה אלהא דאלהיא כנ"ל.

שהרי, כפי שהתבאר, עשר המכות נועדו לשבור את הקליפות, שהן בבחינת ישות ודבר בפני עצמו, ככתוב: "יאורי שלי" כו'; אלא שקראו לו "אלוהי האלוהים", כפי שהוזכר לעיל.

9 וענין המופתים הוא להראות להם איך שעם היותם בחיי קליפות וסטי"א ממש אעפ"כ הם מקבלים חיות

תמיד מקדושה בכל רגע ושבאמת אינם יש ודבר נפרד בפ"ע כדמיונם הכוזב

מטרת המופתים הייתה להראות להם כיצד, אף שהם קליפות ממש וסטרא אחרא, הם בכל זאת מקבלים חיות מהקדושה בכל רגע ורגע; ובאמת אינם ישות עצמאית, דבר נפרד בפני עצמו, כפי שהם מדמים בדמיונם הכוזב,

אלא שהם בטלים בתכלית לגבי אלקותו ית' רק שהחיות נמשך להם ע"י מסכים והשתלשלות מדרגות רבים ועצומים וגברו כ"כ הצמצומים וההסתרים עד שיוכלו לומר לי יאורי כו'.

אלא שהם בטלים בתכלית לפני אלקותו ית', ורק החיות נמשכת אליהם באמצעות מסכים והשתלשלות של מדרגות רבות ועצומות, והצמצומים וההסתרים גברו כל כך עד שהם יכולים לומר: "לי יאורי ואני עשיתיני" וגו'.

10 ולכן בהגלות הארה רבה שלמעלה מן הצמצומים הם בטלים ומבוטלים וזה היה ענין המופתים כו'.

לכן, כאשר מתגלה הארה גדולה שלמעלה מן הצמצומים, הם בטלים ומבוטלים; וזה היה ענינם של המופתים וכו'.

וע"ז היה מורה המופת הראשון בענין המטה שנהפך לנחש. פ"י מטה הוא לשון המשכה והטייה.

ועל כך הצביע המופת הראשון, בענין המטה שהפך לנחש. פירוש המילה "מטה" הוא לשון של המשכה והטייה.

וכן שבט ג"כ לשון המשכה כמו כוכבא דשביט. דהיינו כל המשכת סדר ההשתלשלות דקדושה מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין נק' מטה.

גם "שבט" הוא לשון של המשכה, כמו בביטוי "כוכבא דשביט" — כוכב שביט. כלומר, כל המשכת סדר ההשתלשלות של הקדושה, מראש כל הדרגות ועד סוף כל הדרגות, נקראת "מטה".

11 ותנין היא מקור הקליפות דמצרים כמ"ש התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו. והראו לו משה ואהרן איך

שהמטה נהפך לנחש

והתנין הוא מקור הקליפות של מצרים, כפי שנאמר: "התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו". משה ואהרן הראו לו כיצד המטה נהפך לנחש,

דהיינו שמבחי' אור והמשכה דקדושה הנק' מטה נמשך החיות והקיום להתנין מקור הקליפות. וכמ"ש רגליה יורדות כו'.

כלומר, מן האור וההמשכה של הקדושה, הנקראים "מטה", נמשכים החיות והקיום לתנין, מקור הקליפות. וכפי שנאמר: "רגליה יורדות" וכו'.

ומלכותו בכל משלה אלא שזהו ע"י השתלשלות וצמצומים רבים כנ"ל עד שיוכל להיות נהפך ממטה לנחש (ועיין בתקוני זהר תקון כ"ב בענין פי' מטה)

וימלכותו בכל משלה". אלא שזה נעשה באמצעות השתלשלות וצמצומים רבים, כנזכר לעיל, עד שהמטה יכול להיפך לנחש (וראו גם בתיקוני זוהר, תיקון כ"ב, בענין פירוש "מטה"),

שע"י צמצומים רבים אלו מסתתר השפע מבחי' המטה כ"כ עד שיוכל להיות התהוות בחינת התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו ואומר לי יאורי כו' כנ"ל.

שכן באמצעות הצמצומים הרכים האלה השפע שמבחינת המטה מוסתר כל כך, עד שיכולה להתהוות בחינת "התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו", האומר "לי יאורי" וכו', כנזכר לעיל.

ואח"כ הראו לו איך שהנחש נהפך למטה וגם ויבלע מטה אהרן את מטתם.

לאחר מכן הראו לו כיצד הנחש נהפך למטה, וגם ש"ויבלע מטה אהרן את מטתם".

היינו שחזר בחי' התנין להתבטל לגבי הקדושה האלקית כבראשונה (וזהו ענין העלאת הניצוצות הנ"ל) בזה הראו לפרעה ולמצרים אשר אינם יש ודבר בפ"ע.

כלומר, בחינת התנין חזרה להתבטל לפני הקדושה האלקית, כפי שהייתה בתחילה (וזהו ענין העלאת הניצוצות שנזכר לעיל). בכך הראו לפרעה ולמצרים שהם אינם ישות עצמאית, דבר העומד בפני עצמו,

כ"א בכל רגע נמשך להם החיות מאלקות אלא שהוא ית' אל מסתתר (וברצותו נהפך הנחש למטה והיו כלא היו הקליפות) ועד"ז היו כל המופתים להיות וידעו מצרים כי אני ה' כנ"ל:

אלא שבכל רגע נמשכת להם חיות מאלקות, אלא שהוא יתברך "אל מסתתר" (וכשהוא רוצה, הנחש נהפך למטה, והקליפות "כאילו לא היו מעולם"). כך היו כל המופתים, כדי ש"וידעו מצרים כי אני ה'", כנזכר לעיל.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/vaeira/3

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק